

Васьківська Галина,

*доктор педагогічних наук, завідувач відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України, Україна*

ПСИХОДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ РЕАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Третє тисячоліття називають новітньою ерою, яка позначиться або якісно новим існуванням людини, або знедуховненням з його руйнівною споживацькою діяльністю. Саме тому для сучасного пізнання світу набувають виняткового значення духовні і моральні цінності. Виникає необхідність цілісного філософського осмислення дійсності. З іншого боку, школа на шляху реформ потребує осучаснення технологій навчання, застосування інноваційних. У дослідженнях В. Вихрущ і А. Пушинської, О. Гібельгауз і О. Крутського, І. Осадченко, В. Панова, О. Савченко та ін. йдеться про те, що саме психодидактика дає поштовх до оновлення змісту навчання і його технологізації. О. Гібельгауз і О. Крутський зазначають: «психодидактика покликана доповнити теоретичне психолого-педагогічне знання технологічною складовою, яка сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів і набуттю вмінь учителем організовувати уроки відповідно до вимог педагогічної психології, дидактики і методики [1, с. 54].

На думку Ю. Кулюткіна, В. Тамаріна, Ю. Сенько, врахування у навчально-виховному процесі досвіду учнів сприяє цілісності знань. А психодидактика як наука, помежована з філософією, психологією, дидактикою, методикою, педагогічними та навчальними технологіями, здатна полегшити індивідуальне бачення світу. Тож освітня реформа передбачає звернення до особистості учнів, насамперед, включення їх життєвого досвіду до змісту навчання. На цьому досвіді завжди лежить відбиток їхніх індивідуальних інтересів і потреб, особливостей навколишнього середовища, де відбувається обмін інформацією. У такий спосіб ефективніше формуватимуться десять ключових груп компетентностей, визначених Концептуальними засадами реформування середньої школи [2,

с. 15-16]: спілкування державною (і рідною за відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; основні компетентності у природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; уміння вчитись упродовж життя; ініціативність і підприємливість; соціальна та громадянська компетентності; обізнаність та самовираження у сфері культури; екологічна грамотність і здорове життя.

Отже, у сучасній освіті, яка покликана формувати уявлення про реальну картину світу у процесі засвоєння знань, існують численні підходи до розв'язання цього одного з головних завдань.

Реальна картина світу як результат засвоєння знань є найважливішим інструментом формування світогляду, оскільки вона виконує найважливіше освітнє завдання - створення у свідомості людини цілісного образу світу, без якого будь-яка освіта буде мозаїчною і, відповідно, не створить умов для ефективної зовнішньої світобудови. Розірваність світогляду в суспільному середовищі, звісно, свідчить про перехідний період у культурній сфері й про інтенсивні пошуки цілісності.

Кожному з етапів суспільного розвитку в минулому відповідала своя модель світобудови, своя картина світу, що, передусім, визначалося рівнем розвитку науки й освіти. Аналізуючи нормативні документи й зміст сучасної освіти, ми дійшли висновку, що кожна наукова дисципліна претендує на те, аби сформувати свою картину світу: фізика - фізичну, хімія - хімічну, біологія - біологічну, суспільствознавство - суспільствознавчу тощо.

Залученість індивіда до сфери знань або її розгортання у процесі засвоєння знань допомагає уточнити й полегшити розв'язання проблеми репрезентації знань. Включення до змісту особистішого компонента сприяє засвоєнню мотиваційно-ціннісних якостей і вітагенного досвіду учнів (поєднання раціонального шляху з освоєнням образного, емоційно-почуттєвого способу пізнання і взаємодії з зовнішнім світом, самопізнання своїх можливостей). Отже, психодидактика має стати методологією формування в учнів реальної картини світу.

Список використаних джерел

1. Гибельгауз О. С. Методологические проблемы психодидактики / О. С. Гибельгауз, А. Н. Крутский // Профессиональное образование в России и за рубежом. - 2012. - 2 (6). - С. 50-54.

2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>